

Pigan som såg ett troll.

Ålgubergsen, det är ett berg i Nydala socken. En gång var det en piga som plöjde kräsen där. När hon tillade upp fick hon se ett troll. Det hade hår som silver och sken som om det vore klätt med silver. Pigan blev förstas rädd och sprang sin väg men när hon kommit nedanför berget höörde hon hur trollen slappade sin byx i gölen där uppe.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Troll

3486

Glosor.

Glosor brukade de skänka oss
för för, när vi var barn. Vid julen, när
en fick sin julklapp, fick en inte röra den
före trettio dagen, för en skulle ha en
kaka och stika till glosor, när han
kom. Hade en ingen kaka då, gick det
illa, så de. På trettio dagen skulle glosor
ha en kaka, men jag såg då aldrig till
någon glosor.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Glosor

2

Häringens som hade mjölkhävar

Före var det en häring i Nydala som hade mjölkhävar. Ho ställde ut sina säar vid kasgaveln om kvällarna och innan solen gick upp nästa morgon hade mjölkhäven varit fulla och fylld säarna med mjölk.

Och jag vet att detta är riktig sanning för de där häringarna ho gjorde de aldrig annat än kärnade och sålde mör.

Kivstam
Västbo
Kjellberg
1894

S. Mickelsson
Hus- och Hinderica
1894 i Nydala

3486

När Lise i Finshult skulle ta rätt på en gris.

En gång hade de förlorat en gris där jag bodde i Svensbygd. Då gick jag och en pojke till, till Lise i Finshult för vi ville beta om grisen var död eller levande. Om han var död hjälpte det ju ingenting till att leta efter honom. Lise i Finshult gav oss ett pulver och sade: "Lägg detta där grisen ryktes sitta. Lever han, kommer han då tillbaka annars får ni mest se råvätt efter honom" (råvätt = fågel öfågla som flyga efter is). Om ett par dagar fick vi se kråkorna flyga upp och ned över en bergskräna och där låg grisen död.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

146h.
Lise i Finshult

43

Trollabäsen i förbund med Lutan.

Trollabäsen han stod i förbund med den Svarte. Efter solnedgången tockas han inte gå ut för då hade den Svarte rätt att ha honom.

Det var bestämt att Trollabäsen skulle brinna. En dag vid 11-tiden på dagen tog det eld i hans stuga och en blå rök steg upp som ryktes ända till Svensbygd.

När stugan brann lyftades hans pige, de kallte "Musk-Anna" för ut honom ända på trästeln till stugan men han kröp tillbaka in i elden igen.

Se han började brinna redan här på jorden. Det var så stark hetta när stugan brann att allt järn smälte samman till ett stort klut.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Trollabäsen
- (Klok)

5

3486

Lisa i Finskhult.

Lisa i Finskhult var en kätting från Gättersgårds socknen. Hon var litet trolla av sig och det är väl inte mer än en tjugo petti år sen hon dog. Hon brukade sitta på en stol vid sin säng när hon trollade. I sängen var det en liten kulle - så här hög (ca 15 cm) och där hade hon någon slags sakans elementer. När hon trollade stade hon in handen under täcket och lag på knäna och då svarade de andra andarna henne.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV1 delok.
Lisa i Finskhult

Kloka Stinas begravning

När de begravde Kloka Stina drog de
 henne över kyrkogårdsmuren. I likbalk
 sack maken (Hjeltnquist): "Hon går nu till
 den Satans boning som hon alltför barn-
 domen tillrett åt sig"

Kloka Stina var den sista de begravde på
 gamla kyrkogården. Min make som då bodde
 i Klokalgården låg och skatte då just i den renan
 och hon sack: "Jag vill då inte ligga på samma
 kyrkogård som de begravt en trollkärning
 på." Sen dess begravde de ingen på
 gamla kyrkogården i femti år.

LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

Kloka Stina

17
 6

Småland
Västmanland
Hälsingland
1849

Cyrt. U. Sjöström
3488 Bcc. från Göteborg
- född 1849 -

Har skervan kunde botas.

En gubbe som de kallade Slätt-Anders
brukade bota fallandesot och skervan.

Han släppte in brända kattungar
i en bakugn och kallade dem där.

Sedan gred han ränder och till
pulver som de skulle ge barnen för
skervan, och jag vet riktigt att det
hjälpte.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Folkmedicin

8

3486

Medel mot gulsot.

När någon hade gulsot skulle han
ta ingrönk från ryggen av ett kus
som blivit flyttat tre gånger.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Folkmedicin

9

3486

Om barnsbörd.

När jag var med Oskar låg jag på Jönköpings
 lasarett och opererades för tårfistel. När jag
 låg på operationsbordet kom det en karr
 och gick förbi, som var sparkad i
 ansiktet av en häst. Han var skadad i
 vänstra underläppen, hade ett sår ovan-
 för vänstra ögat och ett vid vänstra
 örat. Detta hände i fjortonde veckan
 jag var med Oskar, och när pojken blev
 fjortons år gammal svullnade vänstra delen
 av underläppen upp och började blöda
 och det blev ett sår ovanför vänstra
 ögat och ett vid vänstra örat alldeles
 som jag såg på karran i Jönköping.

Såklart kan botas med modrens blod och
 jag bad att han skulle ta lite blod av
 far

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Folkmedicin

10

3486

mig och klina på. Men det ville han
inte utan gick ut och arbetade igen

Tills kvällen tappade jag emellanåt ut
en hel matsked blod ur mitt små titt-
fingrar och gav Oskar det och sade: "Klina
nu detta på såren och lägg dig utan att
röra dig för någon". Oskar tog och
strök på blodet och nästa dag syntes
inga sår i ansiktet.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

parts.
Folkmedicin

11

3486

Ärvablast

Ärvablast är en slags kläcka som man får genom luften. Jag har själv haft det en gång. Det kliade så jag köppade som en sping. Det bästa sättet att bota ärvablast är att blåsa, där det kliar genom ett näslerör som är taget av en näsle med pe knå på.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Folkmedicin

12

3486

Om barnbörd

När en mor är med barn och får se något färligt så kommer det igen på barnet när det är lika många år som det var veckor när modern bar det. Det är på så sätt folk fått fallandesot. Modern har fått skämd då hon var med barnet.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

—*—
Tro om barnbörd

13

Lysnings-red.

Att de ramlade ner från predikstolen och bröt benen av sig brukade de får säga när det lysste för folk. Första gången det lysste "bröt och ett ben" och andra gången det andra benet.

I min ungdom brukade pojkar och flickor gå ut i skogen och leta rätt på en lida och kroatig gren som lysningsfolket "skulle ha till krycka" när de "bröt benen" av sig. Första lysningsdagen fick de en och andra två vackra kryckor "bedje lysningsdagen fick de krycka". Dem där kryckorna var litet rulliga att på så de brukade smygga sig fram om natten och ställa ^{dit} dem utom att lysningsfolket såg det i de de skulle stå där utomför huset när de vaknade.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Seel vid lysning

14

Ramsa.

Omkring Pusken var det fyra personer
som dog vedtödt på mindre än två månader
då satte de ihop en vers om dem.

Grisen dog på isen

Greta i spisen

Kakelugnsmakern i Mälsund

Norske-Pelle i Lillesund.

Grisen var en skamakar som gick rött på
isen och förpräs. Greta var en kätling som
ramlade i elden och dog. Kakelugnsmakern
slag ihjäl sig mot en sten då han
äkte kätke ner för en brant backe.

Norske-Pelle gick ner sig i en vakt
på Pusken.

Ramsa

15

3486

Lek.

Räkna krekbo var en lek som
vi hade på juleaftna förr.

En fick stå vid ett bord och räkna
medan de andra spände sig. Sedan
skulle man försöka hinna fram och
spatta för sig på bordet innan den
som stått tog rätt på in.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIVLek

16

3486

Gåta om ägget.

Gåtos berättade de alltid för när
ungdomen var samlad om jularna
jag har glömt dem nu.

Vad är det som inte två personer
kan bära på en stång men en jungfru
kan bära i ryggen?

var: ägget.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Gåta

1^o

Graven som inte gick att lägga igen.

I Nydala var det på den tiden jag läste mig fram en prästfru som hade så ryktigt grannt hår. När hon la ut upp det blev huvudet dubbelt så stort, och när hon flätade det blev det en fläta så grov som min arm. När hon dog ville barnen ha något minne av henne och så klippade de av hårflätan och behöll den. Men när de sedan begrav henne gick det inte att få igen graven redigt utan vid huvudet var ett hål så stort att en kunde få ner handen i det. Jag vet att graven var mitt framför köret för prästen ville se sin grav när han stod för altaret. Jag var själv många gånger och petade ner stenar i hålet och hörde hur det dånade mot bäste-

3486

locket när stenarna föll. Det började också
 spåka i prästgården. På nästena bullrade
 och dånade det där. Till sist kallade prästen
 till en gammal avskedad knekt som hette
 Plym. Han visste lite mer än andra. När
 han kom till prästgården frågade han: "Vad
 vill du?" "Jag vill ha tillbaka min här-
 plåta" susade det ur luften. Då bog
 de och stoppade ner plåtan genom hiat
 i graven och det var som något drog ned
 den och nu gick det att häva igen graven.

Det var ju klart att hon måste
 ha sin plåta tillbaka tills hon
 står inför vår herre på den yppersta
 stegen.

LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

forts "Graven
 som ej gick
 att lägga igen"

19